

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยวรรณกรรมอีสานจากเอกสารโบราณเพื่อสืบค้น
ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative methods) การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. แหล่งข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดบริเวณแหล่งข้อมูลคือ จังหวัดมหาสารคาม
เพราะเป็น บริเวณที่มีวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumarแพร่หลายที่สุด

๒. การค้นหาข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้เป็นข้อมูลจากเอกสารโบราณอีสานที่เป็นอักษรธรรม
อีสาน เรื่องสุวรรณจักรกumar มีกระบวนการค้นหาข้อมูล ดังนี้

๑.๑ ตำรวจข้อมูลเอกสารโบราณอีสานจากบัญชีสำรวจโบราณและเอกสาร
โบราณ กลุ่มวิทยาลัยครุภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี ๒๕๒๗-
๒๕๓๒

๑.๒ จำแนกประเภทข้อมูลจากเอกสารโบราณวรรณกรรมอีสานเรื่อง
สุวรรณจักรกumar ดังนี้

๑.๒.๑ จำแนกประเภทตามลักษณะอักษรที่บันทึกวรรณกรรมอีสานเรื่อง
สุวรรณจักรกumar มีอักษร ๒ ประเภท คือ อักษรธรรมอีสาน จำนวน ๑๑๖ ส่วน และ
อักษรขอมบรรจง จำนวน ๑ ส่วน

๑.๒.๒ จำแนกประเภทตามลักษณะคำประพันธ์ของวรรณกรรมอีสาน
เรื่องสุวรรณจักรกumar ซึ่งมีลักษณะคำประพันธ์เป็น ๒ ประเภท คือ ร้อยแก้ว ส่วน
เทศน์จำนวน ๑๑๑ ส่วน และร้อยกรอง จำนวน ๔ ส่วน

มีข้อนำสังเกตว่าวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar ประเภทร้อยแก้วนั้น ผู้แต่งได้แต่งขึ้นเพื่อใช้เทศน์ให้อุบาสกอุบาสิกาฟังในระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา มีลักษณะคล้ายร้อยยาวซึ่งไม่กำหนดจำนวนคำในวรรคแต่ละบทก็ไม่จำกัดจำนวนวรรค มีเพียงวรรคหน้าส่งสัมผัสสระไปยังคำใดคำหนึ่งในวรรคต่อไปเพื่อให้มีเสียงคล้องจองชวนฟัง ลักษณะเช่นนี้ทางภาคกลางเรียกว่า กลอนเทศน์ ส่วนภาคอีสานเรียกว่า ลำ ต่างกันตรงที่กลอนเทศน์เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยยาวที่มีสัมผัสระหว่างวรรค แต่ลำจะส่งสัมผัสบางวรรคไม่ต่อเนื่องกันเหมือนร้อยยาว

๓. การคัดเลือกข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar ซึ่งเป็นหนังสือผูกโบราณด้วยเหตุผล ดังนี้

๒.๑ เป็นประเภทร้อยแก้ว ส่วนวนเทศน์ เพราะเป็นส่วนที่พระภิกษุใช้เทศน์สั่งสอนแก่อุบาสกอุบาสิกาและมีจำนวนแพร่หลาย

๒.๒ บันทึกด้วยอักษรธรรมอีสานเพื่อจะได้ศึกษาอักษรธรรมอีสานให้เข้าใจยิ่งขึ้น

๒.๓ เพื่อปริวรรตวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar จากอักษรธรรมอีสานเป็นอักษรไทยราชการ

๒.๔ วรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar มีความสมบูรณ์ในเนื้อหาไม่ขาดตกบกพร่อง

๔. ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar ส่วนวนวัดบ้านท่าตูม บ้านท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ฉบับล่องรักปิดทอง เป็นโบราณยาวจำนวน ๘ ผูก ๑๔๗ ลาน ลักษณะเส้นจารเป็นอักษรธรรมอีสาน แต่ละหน้าลานมี ๔ บรรทัด เป็นคำประพันธ์ ประเภทร้อยแก้ว คัดลอกเมื่อพุทธศักราช ๒๔๔๕ สมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้เขียนคือ พระปาด ขนัน สามเณรพุดและพระพา ปัจจุบันเก็บรักษาที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ข้อมูลสำหรับใช้ตรวจทานความสมบูรณ์ของวรรณกรรมอีสานเรื่อง สุวรรณจักร กุมาร สำนักวัดบ้านท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยเลือก สำนัก วัดท่าม่วง บ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับล่องรัก ปัดทอง ลักษณะเป็นใบลาน ยาวจำนวน ๘ ผูก ลักษณะเส้นจารเป็นอักษรธรรมอีสาน แต่ละหน้าลานมี ๔ บรรทัด เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว ผู้เขียน คือ พระพร

๕. เครื่องมือ

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกุมาร ผู้วิจัยใช้ แนวคิดและทฤษฎีเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

๕.๑ แนวคิดและทฤษฎีในการปริวรรตอักษรธรรมอีสาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ประเสริฐ ณ นคร (๒๕๔๘ : ๔๘-๕๒) ซึ่งสอดคล้องกับ พรชัย ศรีสารคาม (๒๕๕๑ : สัมภาษณ์) ดังนี้

๕.๑.๑ ปริวรรตตามรูปอักษรตัวต่อตัว คือ การปริวรรตโดยเขียนคำในลักษณะ ถอดคำต่อคำโดยไม่คำนึงถึงการอ่านหรือศัพท์

๕.๑.๒ ปริวรรตตามเสียงภาษาท้องถิ่น คือ การปริวรรตโดยเขียนคำตามเสียง ภาษาถิ่นเพื่อให้คงสำเนียงของภาษานั้น ๆ ไว้

๕.๑.๓ ปริวรรตใช้หลักการเขียนคำที่คนปัจจุบันส่วนใหญ่เข้าใจ คือ การปริวรรตให้อยู่ในรูปแบบที่ตรงกับภาษากลางมากที่สุด เพื่อให้คนทุกถิ่นสามารถอ่านได้

๕.๒ แนวคิดและทฤษฎีด้านการใช้ภาษา โดยอาศัยแนวคิดของนรินทร์ สีหัจจ์ (๒๕๔๘ : ๘๕) ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายคนที่ได้ศึกษาและถ่ายทอดไว้ โดยแบ่ง การใช้ภาษาออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๕.๒.๑ การใช้คำ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ การใช้คำสัมผัส การใช้คำซ้อน และการใช้คำซ้ำ

๕.๒.๒ การใช้โวหารแบ่งเป็น ๕ ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณา โวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร

๕.๓ แนวคิดและทฤษฎีด้านคำสอน ผู้วิจัยใช้แนวคิดจากกลอง ๑๔ เพื่อศึกษา คำสอน ซึ่งกลอง ๑๔ นั้นเป็นบทบัญญัติทางสังคมของชาวอีสานเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ

เรียบร้อยปราชญ์ชาวอีสานจัดกลุ่มคำสอนสำหรับกษัตริย์ พระสงฆ์และชาวบ้าน (จารุบุตร
เรื่องสุวรรณ. ๒๕๔๒ : ๖๔๑-๖๔๔)

๖. วิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิเป็นหลักในการศึกษามีขั้นตอน
ดังนี้

๖.๑ รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖.๒ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการศึกษา

๖.๓ ปรีวรรคไบบลาน เรื่อง สุวรรณจักรกumar ฉบับวัดท่าตุม บ้านท่าตุม

ตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จากอักษรธรรมอีสานเป็นอักษรและอักษรวิธี
ไทยราชการอย่างละเอียดทุกตัวอักษร

๖.๔ ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumar
ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่

๖.๔.๑ ศึกษาภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษา

๑) การใช้คำ

๒) การใช้ภาษาในการประพันธ์

๒) การใช้โวหาร

๖.๔.๒ ศึกษาภูมิปัญญาด้านคำสอน

๑) ด้านครอบครัว

๒) ด้านการประกอบอาชีพ

๓) ด้านศาสนาและความเชื่อ

๔) ด้านค่านิยม

๕) ด้านการปกครอง

๗. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)